

SZARVAS ÉS VIDÉKE

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODAELMI HETILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Bellezoy-ut 9. hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Nyilttérben egy sor közlési díja 50 fillér. Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Felolvasó szerkesztő:

Dr. Sámuel Károly.

KIADÓHIVATAL:

Bellezoy-ut 9. számú ház, hova az előfizetési és a hirdetés pénzek küldendők.

Előfizetési díj: Egész évre 8 K. Fél évre 4 K. Nyeged évre 2 K. Egyes szám ára: 20 fillér

Jegyzés.

A szarvasi izr. hitközség új papot választ magának. A kiírt pályázatra már kettő meg is tartotta próba szónoklatát. Azonban két olyan szónok után, milyen a legutóbbi időpontig a rabói székben ült, nehéz a választás, annál is inkább, mert az elhangzott próbabeszédek nagyon könnyűk, soványak voltak. De ez nem is olyan nagy baj, ezt tartja a hívők nagy része, mert még mindig talán meglehet kapni azt, akit jelesnek tartottak, de aki még se kellett a hitközségnek vagy akinek nem kellett a hitközség. „Három a táncz” ezt vélik a hívők nagy része, amikor aláírásukkal ellátott ívvel hívják vissza a régi papot, de nem gondolják a hívők, hogy már a második tánczrahívásra kosarat talál adni a tánczrahívott, aki fölényel és talán gúnyos mosollyal is mondja: „il est déja engéje.”

* * *

Az egyik szarvasi gimnáziumi professort az arad-csanádi egyház-

megye törvényszéke elmozdította állásából. A vallásánart, a ki tanításával legalább az ítélet szerint nem igen szolgáltatott kulcsot a világ egyetem keletkezésének mindenható okára nézve tanítványainak. Aki a teremtés világába másképp vezette az ifjakat. Igen, mert, a professor ur magasabb elméletnek volt rabja, pl. talán, hogy a mindenség az evolúciónak eredménye, a mai csodálatos fejlődés pedig a fajok természetes kiválasztásának. A teremtés világát az uralogia alapján is magyarázhatta az ifjaknak. Mert van is alapja. És az ifjak e modern elméleteket szívesen szedték föl s csurgott a nyáluk azok hallottára. De persze e tanítások — az egyház szerint — az ifjuság utvesztői. A tanár urnak, az erkölcsi nevelőnek tehát fölmondtak. Pedig a tanár úr szerint ez bizonyos igazságtalanság volt, mert ő csak a tanítás szabadságának volt híve, aki a meggyőződését szabadon hirdethette. Igaz ez, de a tanár ur még nem tart ott, ahol a meggyőződést korlátlanul lehet hirdetni, mert még nincs egyetemi katedrája és nem kiváltképen az uralogia tanára. — És szükség is volt már egyszer egy ilyen ítélete, mert megáll-

pitja az egyenlőséget, ha a tanár ur tessz rossz fát a tűzre és hozzá ezt még példaként mutatja is az ifjuságnak, akkor ő is kaphat consilium abueudit — még ha nem is tacitum.

* * *

Szarvason ez idő szerint sok a bölcse ember. Tulon-tulsok. És minthogy jóból is megárt a sok, a lipótnemezi tébolyda igazgatósága kellő ellensúlyozásról gondoskodik: ad Szarvasnak 150 hivatalos hitelességgel bolondnak kimondott perszónát. Még fizet is éretük. Naponta egy bolondért egy koronát. Szép tartásdíj. Köszönje meg az, aki kapja, mert a bolond ezen felül még dolgozik is az eltartójának. Csak éppen azt nem tudjuk elképzelni, hogy hol vesznek annyi bolondot, kik hajlandók lesznek a bolondokat enyiert eltartani? Vagy tán akadnak majd a bölcsek között erre vállalkozók? Jó lenne, ha így lenne. Ugyanis a Szarvasnak juttatott örültek szabadon járók. Milyen élénkség is lesz utcáinkon, ha a bolond hölgyek és urak megindulnak korzózni! Nagyvárosi élénkség. Szóval örülten haladunk.

TÁRCA.

Becsületes gazember.

A munkás kérdésről beszélgettünk. Hárman voltunk. Katonatiszt, bíró és én az író.

A kérdés megoldásáról meglehetősen ellentétes véleményeink voltak. Legsommásabb megoldást ajánlotta a főhadnagy.

— Ha nem akarnak dolgozni, be kell őket csukadni, ha ez sem használ: meg kell őket tizedelni! Még csak az kellene, hogy ezek a rongy szocialisták packázzanak az államal. Bizzátok csak őket mi ránk, katonákra, majd elbánunk mi velük. De el ám hamarosan. A szép szó nem ér itt semmit. Ezekkel nem lehet és nem érdemes diskurálni, csak a puskacsőveken keresztül. Egy jó sor tűz jobban rendre tanítja őket, mint ezer szép beszéd, amelyben ígérünk nekik mindent.

— Vér, mindig csak vér — szólalt meg a bíró.

— Persze, hogy vérnek kell folyni! Egyedül az használ sokkal okosabb lenne,

ha ti azzal a sok gazemberetekkel sommásan bánjátok el. Vagy talán az használ ha tíz husz évre bechuktok valakit kényelmes börtönbe, ahol pompás fürdőszobák is vannak, meg ahol a gazemberek ebédhez almát is kapnak, hogy becses gyomrukat valahogy el ne rontsák Akasztófát meg virgáehot nekik nem almát.

— Jó, jó, lehet, hogy a gazemberekkel szemben csakugyan túl humánusak vagyunk, de hát a szerény munkásember csak más elbírálás alá esik?

— Eh ez is gazember, Ha fel akarja forgatni a meglevő, jó társadalmi rendet.

— Csakhogy a megélhetéshez mindenkinek joga van, aki dolgozni tud és dolgozni akar, és ebből kifolyólag ahoz is joga van, hogy a társadalmi rendet úgy igyekezzék megváltoztatni, hogy neki is jusson legalább minden nap száraz kenyérré valója. Ami pedig a „melevő, jó” társadalmi rendet illeti; hát az nem jó, ha a munkabíró embernek nem képes a minimális megélhetést sem biztosítani.

— Sok az ember, már csak azért sem ártana alaposan elbánni velök.

— Elsősorban fel kellene őket világo-

sítani, hogy nem a fizikai munkás a nyomorult, hanem mi, akik szellemi munkát végezzük, mi vagyunk a nyomorultak; a szellemi munkás az igazi proletár, ezt kellene a fejükbe verni, hogy minket ne irigyeljenek, de legfeljebb sajnáljanak, mert az igazi nyomoruságot valóban nem a kék munkászubbonny takarja hanem a foltos, fényes szalonkabát.

— Se fenyegetés se tanítás nem használ itt — mond a bíró — a munkásember nyomoruságán így nem lehet segíteni. Persze, hogy rosszul van beosztva, hogy az egyik ember száz koronás vacsorát egyék s a másiknak husz fillér se jusson vacsorára de hát ez már így van ezen a bajon bajos segíteni akár fenyegetéssel, akár tanítással. Legfeljebb, hogy irigyelhetjük a gazdagokat és sajnálhatjuk a szegényeket

Igy történik aztán, hogy mi akik teljesen át tudjuk érezni a szegény emberek nyomorát, miután sem felesleges pénzzel nem rendelkezünk, amiből adhatnánk nekik sem gyárakkal, ahol mindnek adhatnánk alkalmazást, de hát csak a szánalmat adhatjuk nekik. Azzal pedig nem sokkal mennek. Azt nem lehet aprópénzre felváltani, azon

Szent István napja.

Az első magyar király emlékülését kegyelettel ünnepeljük meg, mert jobb érzésünk kívánja, hogy az államalkotó fejedelem emléke szent legyen előttünk.

Nem is csak a magunk felbuzdulása ez. Kilencszázados tradíció erős szálai fűznek az ő nagy alakjához. Kilenc évszázadon annyi megpróbáltatáson ment át ez a nemzet, hogy megérteni könnyű volna, tán menteni se nehéz, ha sok bajában megfélemledik első jöltevőjéről és tudatában lassan-lassan elmosódik annak a képe, akinek első európai szervezetét köszöni.

Nem így történt. Sok ideál szerte foszlott, sok eszme, ami ideig óráig ur volt a nemzet erején és munkáján, megmosolyogni való ócskaság lett. Emberek, akiket helyzetük vagy tehetségük oda vitt, hogy a magyarság nagyinak, minden jóra vezérének tekintette őket, idők múltán eloszlott nimbuszukal közönyös alakjai lettek a történelemnek. István király emlékét szeretettel és hálával, attól a naptól pedig, hogy jobbja a hétzáros koporsóból épen került ki, rajongó áhitattal tiszteli a magyar nép. Hogy török, német volt-e ur felettünk vagy a magunk erejére támaszkodva diktáltunk törvényt meghódolt népeknek.

Hogy csöndes béke, biztos fejlődés idejét éltük-e vagy zavaros háborút, feltartóztatlan pusztulást: az, megannyi jelentős momentum egy nép hangulat változásánál, szent István tiszteletére hatás nélkül maradt.

Csodálatos legendája egy régi korszaknak, mely még bennünk, modern emberekben naiv hívőkre talál.

Ki tudja, hogy bastille bevétel, közelmúlt időknek olyan eseménye, a minek eszmei tartalma ma is friss és divatos, soká megmarad-e a francziák nemzeti ünnepének?

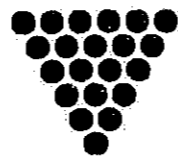
És biztosra kimondhatjuk, hogy szent István alakját, akinek működése mai aspirációinktól és eszmekörünktől pedig oly távolra esik, mindig ugyanaz a kegyeket veszi körül nálunk mint eddig és ma.

Volt idő rá, hogy a nemzet vérébe át menjen az a kegyelet: nem jó olyan idő, ami onnan kiirthatja.

Körül veszik a szent jobbot Budavárában ünnepi körmenettel. És ezer meg ezer ember tódul oda, hogy részt vegyen a szertartásban. Az előtt tán tengelyen, vagy éppen gyalogszerrel jöttek: ma a vonatok ontják százszámra a messze vidékről összeseregülő népet.

Szent István alakja nem lesz nagyobb, ha az ünnep régi fényét és pompáját esztendőről esztendőre megtartja: de ami önérzetünknek kellene összezsugorodnia, elvesznie ha csak egyszer is elfelejtünk ünneplésünkkel tisztelni legendáink legnagyobb alakját, államunk szervezőjét az első magyar királyt.

Maradjon is mindig szent István emlékezete hazánk boldogulásának életreménye és a magyarság fényes őrcsillaga!

Papszász Gyula

1869. május 15. — 1909. aug. 19

Az élet fája folyton hullatja levelét. Távolabbról nézve nem látsz a viruló lombok között hervadó levélkét. Annál inkább meglep, ha közelébe érve sorvadó levelek szőnyegére lépsz.

Lehullott az élet fájáról a korán hervadó levél. Rokoni körében üdülést keresve, távol—, korán sirjába hanyatlott a Szarvasi Tanítóképző igazgató-tanára. Életrajzi adatait rövidre vonva emlékül ide velem.

Papszász Gyula született Gömör-megye Runya községben, 1869. máj. 15. Édes atya a runyai egyház korán elhalt ev. ref. lelkésze volt. Gyermek és ifjúkori neveltetésére Rimaszombaton élő tanító nagyatyja ügyelt. A rimaszombati egyesült prot. főgymnasiumban 1887-ben tett érettségit. Tanári pályára készülvén a budapesti m. kir. egyetemen végezte bölcsészeti tanulmányait. Helyettes tanárul a rimaszombati főgymnasiumban nyert alkalmazást 1892-ben. Már 1893-ban a szarvasi főgymnasiumban működött, honnan három év elteltével kilépett magánnevelőséget vállalt. 1897. szeptemberétől haláláig a szarvasi tanítóképzőben működött. Időközökben részt vett a Tanítóképzőben működő tanárok szünidei tanfolyamán s megszerezte a polgári iskolák tanári állására jogosító oklevelet.

A kínos és lassu szervezkedését a szarvasi tanítóképzőnek hűségese ki-

még csak egy félkiló kenyeret sem vehetnek.

Van azután arra is eset, hogy még szánalmunkat sem adhatjuk, mikor a kötelesség azt parancsolja, hogy a szívünket halgatahsuk el s csak a rideg ténynek alapján mondjunk ítéletet.

Hanem untatt titeket — folytatta a bíró — elmondom egy szegény ördögnek a históriáját, akinek az esete elége megvalósítja azt, hogy az élet e szánalmas nyomorultjaival, szemben mennyire tehetetlenek vagyunk, mikor arról van szó, hogy mentjük őket.

Nem tudjuk őket megmenteni, csak elítélni. És nincs is jogunk. máshoz, ha csak nem akarunk lesülyedni az emberi romlottság ama végső lépcsőjére, amelyen ők állnak, vagyis ha kifogásolni merészeljük a meglevő állítólag igen jó társadalmi rendet.

El kell ítélni őket és legfeljebb az elítélés után sajnálhatjuk meg őket:

És nincs a világnak az a Shakespeare-je aki olyan dráma írói bizottsággal tudná a hőseit oda pörgetni a katasztrófa elé, mint ahogy ezek a szerencsétlenek assák meg nap-nap után a maguk sirját, így van és nem lehet rajta segíteni.

— Minek is segíteni — szölt közbe a katona. — Így is sokan vagyunk. Mi lenne

ha legalább fele az emberiségnek nem pusztulna el gyorsan és biztosan.

— De persze, te nem szeretnél az emberiséghez ehhez a pusztuló feléhez tartozni.

— Nem, hanem akit Isten oda soroz be, az nyugodjék bele a változhatatlanba.

Bele is nyugszik a legtöbb! És az áldozatok nagy része. hidd el, valóságos hősiességgel küzd, amíg bírja a küzdelmet. Mi akiket az élet mégis kissé elkényeztetett, mi, azt hiszem, nagyon kevés ideig bírnók ki ezt a napról-napra kiújuló küzdelmet a létezésért; ezt a küzdelmet az éhenhalás vagy a megbolondulás ellen. No, ha nem akarok holmi általános doktrínákat fejtegetni előttek. Csak egy szegény szerencsétlenről akarok elmondani egyet-mást, egy olyanról, akit nek jó eleje meg volt írva, hogy az életben csuful el kell bálnia.

Az élet nyomorult proletárja volt, akit a végzet tragédiájának utól kellett érni, el kellett buknia és nekünk kellett őt elbuktatnunk, — nekünk, akik sajnáltunk, de hiába nem lehetett rajta segíteni.

Ti talán el sem hiszitek, hogy vannak becsületesebb gagemberek is, akiket szívből sajnálunk és kiket mégis el kell itélnünk. Valamint azt is aligha hiszitek el, hogy néha az az elítélt nyomorult rab nemesebben gondolkozik, mint egy csomó méltóságos, vagy kegnelmes ur.

Az az elítélt rabb is ilyen volt, akiről beszélni akarok.

Balázs Jánosnak hívták, valami fűrészgárban volt alkalmazva, a gyár üzeme rossz volt elbocsájtottak egy csomó munkást, köztük ezt is, napról napra járt az igazgató nyakára, de hiába volt.

Nem volt már betevő falatjuk sem és ekkor elment utóljára s ekkor megint kikergették.

Mikor kijött az igazgató szobájából, a melléte való szoba asztalán ott találta az igazgatóné aranylánczát. El lopta, megtalálták nála, nem is tagadott el semmit, elítélték hat hónapra.

Azért loptam, hogy itéljenek el, — mondta a végtárgyalás befejeztével és azután mosolyogva jelentette ki, megnyugszik az ítéletben.

Mosolygott a szegény emberek alatomos, ravasz s mégis kihívó mosolyával, melyből sokszor annyi gunyt és megvetést lehet kiolvasni minden társadalmi rend és minden jókabátu uri ember iránt.

Én legalább ilyesmit olvastam ki a mosolygásból, pedig hát ezt a mosolyt nem a megvetés korgetté már akkor erra a fakult arcra, hanem a közel jövő biztos tudata.

Mosolygott rajta, hogy ott mi elítéltük, holott tudta, hogy másnapra már oly szabad

tartással átélte s rendithetlenül bizott abban, hogy a küzdelmes és sanyaru napokra jobb idők fognak következni, amikor majd a bányai ag. h. ev. egyházkerület tulajdonába veszi e szakiskolát, mely a nagy Magyar Alföld protestáns népiskolái számára lelkes tanítókat nevelni van hivatva. Mondhatni a kedvező átalakulás küszöbén összeroskadt. Meghalt a biztató remény hajnalán. Ebben rejlik kora halálának megrendítő tragikumja.

Most, mikor a nyár heve korán lesovasztja a lombok egyes leveleit, ő is lehanyatlott az élet fájáról rokonai körében, hogy távol korán elhalt kedveseivel megossza a sir közösségét.

Emléke föllángol azok előtt, kik őt ismerték.

Tanítványainak nagyszáma kegyelettel emlegeti majd a tanításában fölcillámló lelkesedést, hazaszeretetet s azon boldogító hitet, mely áthototta őt s mely azon gondolatban nyert kifejezést, hogy a nemzeti művelődés felfokozásában és tartalmasításában rejlik a magyar nemzet jobb jövője. Megemlékeznek majd önképzőkori működéséről, melyben az alapos tudás és nemes lelkesedés tiszta fényénél világosította meg a leendő tanítók önképzésének szükségét és hazafias szellemének testvéresítő befolyását.

Megemlegetjük őt mi is, amidőn az általa most örökre elhagyott taniszékre s társadalmi állásra fordul tekintetünk, ki őszinte barátságával, nyíltszívű bátorságával áldozatkész részvételével mindenütt hevet állott ott, hol állásánál, képzettségénél s műveltségénél fogva ismerősei s barátai reászámítottak.

Letűnt, lehanyatlott.

A hervadó virágnak illata csap felénk, mikor a távozóra gondolunk és sóhajtva intünk a távolba sirja felé így fohászkodván: Isten veled!

Benka Gyula.

A Szarvasi Takarékpénztár rendkívüli közgyűlése.

Dr. Mázor Elemér, új ügyész.

A Szarvasi Takarékpénztár f. hó 18-án tartotta meg Kontur József és társainak kérvényére összehívott, ügyészválasztó rendkívüli közgyűlést. Nagyméretű részvét és érdeklődés nyilvánult meg a gyűlésen, amelynek egyetlen, nagyhorderejű tárgya volt a megejtendő ügyész választás. Sima mederben folyt le a nagyon is háborusnak ígérkező gyűlés, bárha olykor az izgalom hullámai is megmozdultak. A nyugodtnak mondható gyűlés a pártatlan, részlethajlatlan és körültekintő elnöklésnek volt köszönhető. Haviár Dani országgyűlési képviselő, mint a rvtársaság elnöke a megjelent részvényesek üdvözlése után, felhívta a közgyűlést az ügyészválasztást célzó indítvány tárgyalására. A közgyűlés annak eldöntése után, hogy érvénytelenek azon részvényesek meghatalmazásai, akik két jelölt érdekében is bocsátottak ki meghatalmazást az első meghatalmazás visszavonásával, rátért az

ügyész megválasztására. Elnök fölhívására előbb az igazgatóság jelentése felolvasatott, amelyben az igazgatóság mély sajnálattal vette tudomásul Dr. Haviár Gyulának az ügyészi állásáról történt lemondását, miután kir. közjegyzővé kinevezetett.

A közgyűlés külön jegyzőkönyvi köszönetet is szavazott Dr. Haviár Gyulának az intézet fölvirágoztatására két évtizeden át kifejtett eredményes működéséért, amit Dr. Haviár kir. közjegyző szép szavakban köszönt meg a közgyűlésnek.

A közgyűlés ezután a megválasztandó ügyész működésének idejét 6 évre elhatározván, tilkos szavazás útján megválasztotta új ügyészét. Az új ügyész Dr. Mázor Elemér lett, aki abszolút, nagy többséggel győzött a másik két jelölt ellenében.

Dr. Mázor mélyen meghatva mondott köszönetet a közgyűlésnek a kitüntető bizalomért és miután Dr. Lengyel Ádám indítványára a közgyűlés teljes eljenzés közt Haviár Daninak a részlethajlatlan elnökléséért bizalmat és köszönetét kifejezte, az elnök záró szavai után a közgyűlés véget ért.

Dr. Mázor a közgyűlés határozata értelmében ügyészi állását azonnal elfoglalta.

H I R E K.

Hosszú. Dr. Horváth Dezső s. kir. tanfelügyelő és Szlovák Matild. aug. 26-án d. u 5 órakortartják esküvőjüket a szarvasi új templomban.

lesz, mint a legszabadabb madár, amely a felhők közt szárnyalhat.

Másnapra felakasztotta magát, hörlőnében, a príccson egy ceruzával írt levél hevert. Elég érdekes mert őszinte. A halál előtt közvetlen nem igen szoktak hazudni. Itt a levél is majd felolvasom.

— Nem tudom, miért hiszem, de hiszem, hogy a bíró urnak jó szíve van. Egy pár jó szavából hiszem. Hát azért kérem, tegyen valamit az én itt maradottjaimért. Az asszonyért, meg a gyerekekért. Szegény nyomorult porontyok! Földhöz kellett volna őket vagdosni, mikor megszülettek, de már késő. Az ember buta és szereti a kölykeit, mint az állat.

Pedig az állatnak könnyebb a fiait megtartani, meg aztán azok hamarabb is szereznek maguknak is. . . .

Igaza volt annak a fekete kabátos urnak, hogy sok az ember, kevés a munka. És az is igaz, hogy a szegény koldusnak nem szabad növelni a koldusok számát, de hát mikor szereti az ember a feleségét, meg a porongyokat is.

De azért mégis igaza volt annak a fekete kabátos urnak, ebben a dologban is

meg abban is, hogy csunyaság ellopni a másét. Hát bizony csunyaság, ha nincs az embernek szüksége máséra. Ha nekem is kellett volna a láncra, aminő neki fityegett a mellén, hát bizony én sem loptam volna. Tehát adott volna az igazgató kenyeret, nem kellett volna a lánc, de így kellett!

Hej, tekintetes uram, nagy nyomorúság volt ez az én nyomorúságom. Munka nélkül, kenyér nélkül voltam, és a doktor azt mondta, hogy a feleségem belehal a gyerekágyba, ha nem táplálkozik jól és én kenyeret sem tudtam neki szerezni. S megéreztem, hogy félre kell állni az utból. Már akkor megakartam ölni magam, de még egy próbát próbáltam. Nem sikerült, nem születtem tolvajnak, most hát meghalok értük. A halálom után bizonyára jók lesznek hozzájuk az emberek. Na hadja le őket tekintetes uram, tegyen értük valamit ha tehet. Én nem tehetek értük mást mint amit teszek. . . .

Szónélkül ültünk a levél felolvasása utáó. Mintha azok közül a rossz ortográfiával megírt sorok közül a nyomorúság és az igazság hangulata szállt volna ki és üllepedt volna le a lelkeinken.

Végre is a katona szólalt meg először; — Gyáva volt! Nem tudott tovább harcolni.

— Az ember a családja iránt való kötelességét nem hanyagolja el. Élni kellett volna azoknak a kedvéért.

— Értés! Annak a szegény ördögnek igaza volt. Ha kiszabadult volna, újra csak börtön kellett volna. Addig pedig a feleséget és a gyermekeit elvitte volna a nyomorúság. Így meg azoknak legalább jó dolguk van. Az asszonyt a kórházban ápolják és a gyerekek számára könyörületes emberek egész esonó pénzt raktak össze. Az esetet szépen megírták az újságok és mindenkit meghatott a tragédia.

Battás János megtalálta az ő nyomorúságos életének a legjobb megoldását, magán is segített, meg az övéin is. És a szegény embereknek nem áll más eszköz rendelkezésére, mint a halál. Megszületik akaratlanul, de legalább meghalhat, amikor akaratlanul. Ez az egy szabadsága van, egyéb úgy sincs. Szabadság a halálra. S az a gyáva, aki nem él ezzel a szabadsággal.

— **Bucsubeszéd.** Dr. Drechsler Mária a szarvasi izr. hitközség nagytudásu, jeles szónoki képességű rabija miután a temesvári belvárosi izr. hitközség lelkészévé egyhang lelkészévé egyhangulag megválasztotta utolsó beszédét a szarvasi izr. templomban aug. 28-án d. e. fel 11 órakor tartja meg. Dr. Drechsler temesvári lelkészi beiktatása, amelyre többen szarvasiak leutaznak, aug. 29 én lesz rendkívüli ünnepies fogadtatások közt.

Papszász Gyula. † A szarvasi tanítóképző intézetnek gyásza van, meghalt kiváló és az intézet sorsáért ideálisan munkálkodó igazgatója Papszász Gyula, aki vesztése az egész szarvasi társadalomnak is. Idegenben Nagy Róczén halt el f. hó 19-én hosszú betegség után. Idegenben is temetik el, hová a tanítóképző intézet és a főgimnázium koszorúját koporsójára Krecsmárik Endre tkpezdei tanár vitte el. Az elhunyt igazgató halálának hírére kitűzték városunk számos középületén a gyászlobogót, mint a tanítóképződe, a főgimnázium, a kaszinó a 48-as függetlenségi kör épületén stb. A bányai ág. ev. egyházkerület és tanítóképző bizottsága és tanári kara gyászának jeléül a következő gyászjelentést bocsátotta ki!

A bányai ág. ev. egyházkerület szarvasi tan-képző intézetének bizottsága és tanári kara, mely szomorúsággal jelenti, hogy Papszász Gyula ág. h. ev. tan. képz. igazgatótanár folyó hó 19-én délben 12 órakor Nagy Róczén, életének 40-ik tanári működésének 16-ik évében, hosszas szenvedés után jobblétre szenderült. Hült tetemét folyó hó 21-én d. u. 5 órakor helyezik örök nyugalomra. Hivatalbeli kötelességét utolsó perczéig nemes lelkesedéssel s lelkiismeretes odaadással teljesítette, miben összetört szervezete sem volt képes megakadályozni teljesen. A kibén szenvedés teljes élete folyamán olyan erős hittel vetette bizodalmit, a mindenható Isten adjon portó teste számára háborítatlan, örök nyugalmat! Szarras, 1909. aug. 20-áo. Legyen áldott emlékezte!

Az elhunytól lapunkban külön nekrológot írt Benka Gyula.

— **A Sz. I. A. C.** által rendezett versenyen és mulatságon felülfizettek: Róth Béla 50 f., Dr. Sámuel Viktor 2 kor., Özv. Krebs Ferenczné 50 f., Dr. Sámuel Károly 1 kor., Grósz Ármán 1 kor., N. N. 24 fill. Összesen 5 kor. 24 fill. Nevezettek fogadják ez uton a Club köszönetét.

— **Régészeti kutatás.** Mint már lapunkban jeleztük is, Krecsmárik Endre képezdei tanár f. hó 11-én és 12-én az Ó szőlőben ásatást rendezett ősmagyarkori emlékek felszínre hozása érdekében, a megyei közművelődési egyesület anyagi támogatása mellett. Ezen ásatás alkalmával több ősmagyarkori sirt fedezett fel érdekes bronz karkötőket, eddig még ismeretlen típusu bronz gyűrűket, továbbá üvegyurmából készült nyakláncgyöngyöket talált. A felszínre került csontvázak női egyéneké leginkább. Gyermekevázak nagyszámmal fordultak elő, kezdve egy éves kortól feljebb. Egy női csontváz medencéjében 7 hónapos magzat váz-töredékeire akadt a kutató miből következtetni lehet, hogy a körülbelül 17 éves koru fiatal a szony áldott állapotban halt el. Mindkét karján ismert formájú bronz karkötő s mindkét kezének gyűrűs ujján bronz gyűrű volt nyakán pedig nyakláncgyöngyök töredékei. Kimerült anyagi fedezet miatt az ásatás további folytatása szünetel. Legközelebb a rózsási tanyák sirmezői kerülnek kutatás alá. Az élénkebb fantáziájú emberek kedvéért kijelenthetjük, hogy arannyal telt fazekakat a bazar történetében jártasak nem fognak keresni Szarvas területén, mivel itt az ősmagyarság idejében olyan szegény nép lakott, hogy sok nőnek még egy primitív bronzgyűrűre sem tellett a konyhapénzből.

— **A Szarvasi Torna és Athletikai Club,** miután nagyszerű első házi versenyét megrendezte, amelynek eredményeiről a fővárosi lapok közül az Ujság is referált ma d. u. 5 órakor a népligetben a Club A és B. csapatja közt football matchset tart amelyre a nagyközönséget a Club ez uton meghívja. Belépődíj nincs.

— **Műkedvelői előadás.** A Szarvasi Iparos Ifjak Önképzőköre f. hó 22-én este a városi színházban színre adta Gerő Károly népszerű színművét a vadgalambot, melynek zenéjét Szentirmay Elemér szerezte. A közönség a színikört zsufolásig megtöltötte, ami bizonyítéka annak, hogy nálunk a nem hivatásos színi előadók iránt nagyobb az érdeklődés mint akár a legjobb színtársulat iránt. Ez vidéki szokás, mindamellert nem állítjuk azt hogy a szóban forgó műkedvelői előadás a nagyobbfoku érdeklődést nem érdemelte meg, de mégis feltűnően érdekes világot vet a szarvasi színpártolásra, amely nem tudja megkülönböztetni az éles ellentétet a finom igaz művészet és a több kevesebb sikerrel járó műkedvelői színi játékok közt. Er-

ről az előadásról általában elmondhatjuk, hogy az a teljes sikerrel járt. Sok érdem illeti meg először is a rendezőt, Rídegh Jánost, aki fáradhatatlan, derék atyamestere a szarvasi műkedvelői előadások megrendezésének. A címze-repet Ricza pástorleányt Balázs Annuska játszotta meg, ki romantikusan szép megjelenésével, kedves játékaival és énekével meghódította a nagyszámu közönséget. Szalay Zsuzsika pedig, Mező Julis szerepében tűnt ki és nyerte meg ügyes játékaival a közönség tetszését. Jó komikának bizonyult Roszjarovitz Zsuzsika, és igen sok tápsot kapott fellépéséért Brachna Birike, Lestyan J. és Petrovičs Annuska. A férfi szereplők közt első sorban megemlítendő Silló István, aki rátermetséggel teljes megértéssel, mulatságos alakításával nagy és igaz sikert aratott, nemkülömben Törőcsik Pál, és Törőcsik András, ugy ének mint játék tekintetében. A többiek is úgy egyenkint mint együttesen derekasan megállták helyöket. Az elért sikeren felbuzdulva ma vasárnap ismét az előadást megismétlik.

— **Gyógyszertár eladás.** Ilyen címmel a múlt számunkban a valósnak megfelelően közöltük, hogy a „Szarvashoz“ címzett nagy gyógyszerárát Milos Pál gyógyszerész vásárolta meg. Ezzel ellentétben a vármegyei apok nagy része és a másik helybeli lap tévesen közölte, hogy a mezőberényi takarékpénztár volt a vevő. E pénztár az ugyanis most nyilatkozik, mely szerint a nevezett gyógyszerárt Miklós Pál vette meg, az állandóan az ő kizárólagos rendelkezése alatt áll s ők csak a vétel finanszírozásában működtek közre.

Szerkesztői üzenetek.

Viola. Nem használhatjuk sem ezt, sem a hasonlót.

F. E. Szarvas. Verseit nem közölhetjük, mert mi a régi irántynak esküdt ellenségei vagyunk. Rímei, ugyan csodálatosképen kitünök, de ez egymagában nulla. Ma már sok régi híres poeta verse a szerkesztői papír kosár fenekére kerülne. Ön a régiek tanítványa, akiket mi már figyelmen kívül hagyunk, egyébként verseit hártatlan gonddal készíti, — amint látjuk — de ez nekünk nem érdem.

T. E. Szarvas. Igaza van Úram az alkohol kis mértékben nem árt Orvosek is rendelik.

Nyílt-tér.

Tisztelettel hozom a b. közönség érte-
sére, hogy özv. dr. Szlovákné utcai házából
orvosi rendelőmet
Bélicsey-utca 8. szám alatti házámba helyé-
zem át.

Dr. Scheiner Miksa, orvos.

Nagybeeskerekre történt
vizsgálásom alkalmával az idő-
vidségére való tekintettel ez-
mondok „Isten hozzád”-ot
rátaimnak és ismerőseimnek.

Székely Lajos

m. kir. pü. számellenőr.

ÉRTESÍTÉS.

Fegyvergyakorlatról hazatérkez-
vén van szerencsém a n. érdemi CS-
zönség tudomására adni, hogy műter-
memet újból megnyitottam. Szives
pártfogást kér
mély tisztelettel

Szrnka János

fényképész.

Szarvas, Bethlen-ut. 110. szám.
Szrnka- féle ház.

Árverési hirdetmény.

Alólírott községi előjárás-
nel közhírré teszi, hogy az „Arpád

szálló épületében lévő IV-ik számú
bazarhelyiség a község-háza tanács-
teremben 1909. évi augusztus 24 en d.
9 órakor fog nyilvános árverésen
1909. október 1-től 1914. év szeptem-
ber hó 29-ig terjedő esztendőre
bérbe adatni.

A képviselői stület 68—1908.
1909. számú határozatával jóváhagyott
árverési feltételek szerint tartoznak ár-
verezők az árverés megkezdése előtt a
kikiáltási ár 10 százalékát bant-
penzül készpénzben letenni; a leglőb-
bet ígérő pedig köteles ezen összeget
az árverés előtt és egy évi bérösszeg-
ek tekinteni összeg fele részé erejéig
azonnal kiegészíteni. Ezen összeg óva-
dék, gyámsági tag szolgálni, bérlet javá-
ra takarékpénzüri betétként kezelteik.

A részletes feltételek a községi
főjegyzői irodában napról-
napi hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Szarvason, 1909. évi aug. hó 12.

Az előjáróság nevében.

Jeszenszky, s k. Kovács, s. k.
h. főjegyző. bíró.

Felhívás.

Szarvas nagyközség előjárósága
részéről alólírottak ezennel felhívjuk az
ovoduköteles gyerekek szülőit, hogy
1904. szeptember 1-től 1906. szeptem-
ber 1-ig született illetve 3—5 év
közötti ovoda köteles gyermekeiket f.

évi szeptember hó 7—12 közötti na-
pokon a községi inkább beírassák, miu-
tan e községben már intésül tekente-
tik, és a községi határozat alatt be nem
íralkozó gyermekek szülői a törvény
értelmeben a legszigorubbán fognak
pünnytetni.

Községi előjáróság felhívjuk a szülők fi-
gyelmét, hogy mentül az ovodába va-
ló beírásukról a legelőbb figyelmeztetve vagy
felhívva a községi határozat alatt nem lesznek, ehát
azon községi határozat hogy felhívást nem
kaptak, a bíróság kirovásánál figyelem-
he nem fogva tartani.

Szarvason, 1909. évi aug. hó 16.

Az előjáróság nevében:

Jeszenszky, s k. Kovács, s. k.
h. főjegyző. bíró.

Kiadó lakás.

Lucyig féle házában Be-
licsey-utca három szobás
széles lakás, konyhával
és előtérrel, jutányos ár-
ban kiadó. Bővebb fevilágo-
sítást a

Jeszenszky Miksa.

1—3

Értékesítés és tot nyelvű

női de a legelőbb alkalmazás céljából
több községi kedő segéd azon-
nali beírásukról a községi határozat
alatt beíralkozó gyermekek szülői a törvény
értelmeben a legszigorubbán fognak
pünnytetni.

Kedvező fizetési feltételek mellett

parcellázva

eladom 10—200 holdas parcellák-
ban, vagy egészben a LUSZTIG-féle
580 holdas birtokot. bővebb fel-
világosítást ad

DR. DANCS SZILÁRD ügyvéd.

DR. SIMONKA GYÖRGY gyulai ügyvéd.

Pályázati hirdetés.

A Szarvasi Ipartestület előjárása 3/1909 számú határozata alapján az Ipartestület-iroda helyiségének kibővítése céljából árlejtést hirdet.

A vonatkozó terv költségvetés és részletes feltételek az Ipartestület hivatalában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatok benyújtásának határideje 1909. augusztus hó 29-ik napjának d. u. 2 órája.

A verseny tárgyalás írásbeli zárt ajánlat útján történik.

A zárt ajánlatok lepecsételt borítékban Ipartestületi Elöljáróságnak címezve „Pályázat az irodahelyiség kibővítésére” felirással a tentebb határidőig annál is inkább beadandók, mert a később érkezett vagy utó ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Szarvas, 1909. augusztus hó
Tákos Kajos Liska Soma
jegyző elnök.

Hirdetés.

Szarvas nagyközség alólírott előjárói az 1886. évi XXII. t. cz. 125. §-ának rendelkezéséhez képest ezzel közhírré teszi, hogy az 1910. ik évre összeállított községi közpénztár, kórház és ápolói alap, közmívelődési alap és közmunka alap pénztár költségvetési előirányzata folyó év aug. 9-től 23-ig bezárólag terjedő 15 napon át a község házában közzámlére van kitéve.

Ezen költségeloirányzatok a községi számvevőnél a hivatalosaórák alatt megtekinthetők, s az ellen az észrevételek a fenti határidőn belül beadhatók.

Szarvas, 1909. évi augusztus hó 5-én

Az előjáróság nevében:

Kollár Roszik
főjegyző t. bíró

A legnagyobb kitüntetésben
„Arany érem”-mel részesült néhány nap előtt a német droguisták egyesületének 1909. évi kiállításán a Fritz Schultz r. t. Egeri csehországi gyár, az ő kiváló minőségű Globus fénymáz kivonatáért, Polo fémtisztító szerekért, Globin, Globeline, Brillians fénycsilló-keményítőért, Globus rozsda eltávolító-ért, szalmakalap tisztítóért és más egyéb készítményei révén. Ujabb jele ez a kitüntetés annak, hogy ezek a készítmények valóban elsőrendűek és jószág tekintetében páratlanok. E cég már sok kitüntetésben részesült. Arany éremmel a párisi 1900. világkiállításán, Grand Prix St. Louisi 1904. világkiállításán, arany államérem Nürnberg 1906. Milló háziasszony használja névvel a Globus gyártmányokat, melyek védjegye a Globus vörös keresztásván a Fritz Schultz jun. A. G. c. mmel. Tessék jószágát meggyőződni.

Megnyilt a körös fürdő.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy a mélyen tisztelt közönség kényelmére az uszodát átalakítva megnyitottam, s abban reggel 4 órától este 10 óráig mindég férfiak fürödhetnek, míg a hölgyek egész délután fürödhetnek a főgymnasiunii uszodában. A nyár folyamán most jött be már 3-szor az élő viz, s így a fürdő közönség szép friss vizet talál. Miért is számos látogatásért esedezve vagyok alázatos tisztelettel

Konrád János.

Hirdetés.

Alólírott Szarvas nagyközség előjárósága ezennel közhírré teszi, miszerint azok a szőlős-gazdák, akik a bortaladóra vonatkozó 1892. XV. t. cz. 3. §-a szerint szeszes italok kimérésével vagy kis mértékben való elárúsításával nem foglalkoznak, nyílt községekben abban a kedvezményben részesülnek, hogy a saját termésű boraiktól házi szükségletre szánt bormennyiség után italadó fejében bor után 6 kor. 70 fillért. bormust és szőlőcsefret után pedig 5 korona 04 fillér adót fizetnek.

A kik tehát a házi fogyasztás számára biztosított kedvezményre igényt tartanak, azt f. évi. szeptember hó 15-ig illetve ha a szüret előbb kezdődnek, még a szüret kezdetéig a községi előjáróságnál bejelenteni tartoznak. A bejelentés előszóval teendő meg, melyben megjelölendő a szőlőbirtok terjedelme, a házi fogyasztásra szánt bor évi átlagos mennyisége, a termés mennyisége és a nagyban (50 literen felüli) való eladásra szánt bor mennyisége hektoliterekben kifejezve.

Szarvas, 1909. évi augusztus 10

Az előjáróság nevében:

Jeszenszky s. k. Kovács s. k.
h. jegyző. t. bíró.

Kiadó lakás.

Medveczky József gyógyszerész volt főutcai házában 3-4 nagy szoba október 1-től bérelhető. Értekezhetni lehet Medveczky József utóda gyógyszer-tárában.

Tisztíts csak

Globusz
fémtisztító kivonat

A legjobb tisztítószer a világon

Jobban tisztít, mint más fémtisztítószer.

St. Louisi világkiállítás 1904. Grand Prix

Vasuti menetrend.

— Érvényes 1909. május 1-től. —

Mezőtur	ind. é.	2:29 n.	12:15 n.	5:40
Szarvas	érk. "	3:15 "	1:03 é.	6:28
	ind. "	3:27 "	1:27 "	6:38
Kisszenás	érk. "	4:14 "	2:12 "	7:25
Orosháza	érk. "	5:35 "	3:26 "	8:40
Mezőhegyes	érk. n.	7:55 "	5:40 "	—
Mezőhegyes	ind. "	—	9:18 "	—
Orosháza	ind. é.	5:55 "	11:17 "	6:07
Kisszenás	érk. n.	7:18 "	12:29 "	7:16
Szarvas	érk. "	8:24 "	1:26 "	8:13
	ind. "	8:44 "	1:44 "	8:28
Mezőtur	érk. "	9:30 "	2:30 "	9:10

A nappali idő reggeli 6 órától esti 5 óra 59 percig terjed. A számjegyek előtt levő betűk é. = éjjelt, n. = nappalt jelent.

Szabadisz festéseket saját rajzaikkal előállítok.

ÉRTESÍTÉS.

Legmodernebb és legújabb sablonokkal vállalok a leggyorsabb munkát.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy Jókai Mór utca 139-ik h. szám alatt, Engel Izidor ur saját házában szobafestő és mázólo műhelyt nyitottam.

A mai modern kornak megfelelő szoba-, disz-, templomfestést, mázóloást, aranyozást, továbbá selymekre, mindenféle előrajzolást és festést elvállalok, úgyszintén ruha- és más egyéb hímzések előrajzokat készítek. Arra töreksem, hogy a nagyérdemű közönséget munkámmal mindenféle tekintetben kielégítek. Szives pártfogását kérve a nagyérdemű közönségnek

maradtam kiváló tisztelettel

Ugyanitt egy tanuló is felvétetik.

Weisz Sámuel

szobafestő, mázólo és aranyozó.

Olcsó és megbízható kiszolgálás.

H I R D E T É S E K E T

Jú tá ny os á ron fel ves z a ki ad hí va ta l.

BÉRBE!

A néhai Frisch Ignác volt üzleti helyisége, lakása együtt igen kedvező feltételek mellett kivehető. Az átelleni sarok ház örök áron eladó. Értekezhetni a helyszínen özv Frisch Ignácznéval lehet.

Kiadó üzlethelyiség.

Dr. Scheiner Miksának Belicey uton 8. számú házában egy tágas és nagy kirakattal ellátott üzlethelyiség azonnal bérbevehető.

A NAP

48-as eszmény és a magyar nemze törekvések leghivebb, legtüzesebb szószólója.

A magyar ujságírás szenzációi
A magyar közönség legkedveltebb lapjai
Tessék mutatósámat kérni!

Magyarország legkitünőbb 2 lapja
A NAPUSÁG VÁLLALAT LAPJA

A NAP

A NAP ujságvállalat esti lapja.

A Nap előfizetési ára:

Egész évre	— — —	16 K. — f
Félévre	— — —	8 K. — f
Negyedévre	— — —	4 K. — f
Egy hónapra	— — —	1 K. 40 f

Egyes szám mindenütt 2 krajcár.

FIDIBUSZ

A NAP ujságvállalat élclapja.

A Fidibusz előfizetési ára:

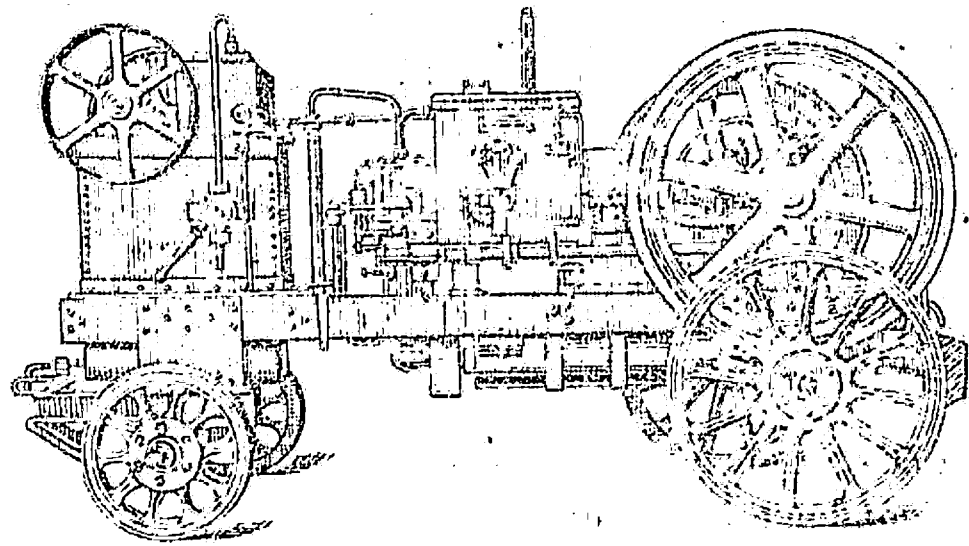
Egész évre	— — —	6 K. — f
Félévre	— — —	3 K. — f
Negyedévre	— — —	1 K. 50 f
Egy hónapra	— — —	K. 50

Egyes szám mindenütt 5 krajcár.

A ki a „Fidibuszra” legalább egy félévre előfizet, ingyen kapja az 1908. évre szóló díszes „FIDIBUSZ-NAPTÁRT”-t.

Eredeti „Otto” benzín-lokomobilok

Saját műhely
IX. Mester-utca 81 sz.

Saját műhely
IX. Mester-utca 81 sz.

benzín-, petrolin-, világítógáz-, földgáz- és szivógázmotorokat
1—1500 lóerőig gyárt

23—26

elismert elsőrangú, versenynélküli kivitelben csakis

LANGEN és WOLF Motorgyár, Budapest VI. Váci-körút, 59.

„ÁRPÁD SZÁLLODA” kerthelyiség megnyitása.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek b. tudomására adni, hogy a díszes és kellemes kerthelyiséget megnyitottam,

naponta friss fagyalt-jegecs kávé,

különböző hűsítő italok pontos kiszolgálás.

A n. é. közönség becses pártfogását kéri:

Renglovich, szállodás

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 63,
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak

Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecskavágók, répavágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egytetemes acél-ekék, 2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Hirdetmény.

Szarvas nagyközség alolított előljárósága a vármegyei tűzrendészeti szabályrendelet értelmében ezennel közhírré teszi, hogy pernyét és hamut leolvasás előtt a tűzhelyről kivinni nem szabad, a község belterületén, a szabadban való tüzelés, szérük, kazlak, csűrők és félszerek közelében a dohányzás tilos, takarmány neműeknek a tűzrendészeti szabályrendeletben megengedett mennyiségén felül a községbe való bevitelétől mindenki tartózkodjék.

Figyelmeztetik egyben a lakosságot, hogy a szabályrendelet 5. §-ához képest minden háztulajdonos udvarán legalább egy hektóliter ürtartalmu hordóban vagy kádban, a nyár folyamán állandóan vizet és egy legalább 5 méter hosszú létrát, tűzhorgot és egy szikrafogó pamacsot tartani köteles.

Szarvas, 1909. évi június hó 30.

Az előljáróság nevében:

Kollár Lajos s. k. Kovács János s. k.
főjegyző, bíró.

Könyvvásárlók figyelmébe!

A szarvasi főgimnáziumban 1909/10 évben használandó új tankönyvek árából teljes 10 százalékot a használt tankönyvek árából meg 15 százalékot engedek, tehát csaknem egy negyed áron adom.

A könyvek e hallatlan olcsó árát Szarvason ez évtől kezdve meghonosítom.

A szarvasi főgimnázium igazgatóságának rendelkezésére bocsátok könyveket minden 20-ik tanuló után egy szegény tanuló javára teljesen ingyen.

S Á M U E L A.
SZARVASON.

R E I S Z M I K S A

BUTORGYÁRA BÉKÉSCSABA

VASUT-UTCA 1155. ÉS 1156. SZ.

Műasztalos, kárpitos- díszítőműhelyek.

RAJZIRODA.

Telefon: 20. sz. Telefon: 20. sz.

Saját készítményű teljes

lakásberendezések

állandóan nagy választékban.